

แผนพัฒนาท้องถิ่น

(พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕)

เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชนหรือตำบล

ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลตะโหนด

ลักษณะที่ตั้งของเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลตะโหนด อำเภอ ตะโหนด จังหวัดพัทลุง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอทางทิศตะวันตกประมาณ ๑๕ กิโลเมตรตำบลตะโหนดอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดพัทลุงไปทางทิศใต้ตามเส้นทางถนนสายเพชรเกษม ถนนทางหลวงหมายเลข ๔ (หาดใหญ่ - พัทลุง) ระยะทาง ๓๙ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๘๘๔ กิโลเมตร และพื้นที่อำเภอตะโหนดมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	จด ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา และตำบลแม่ขรี อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
ทิศใต้	จด หมู่ที่ ๙ ตำบลคลองใหญ่ อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	จด ตำบลแม่ขรี และตำบลคลองใหญ่ อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันตก	จด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

อำเภอละงูจังหวัดสตูล โดยมีเทือกเขาบรรทัด

การตั้งถิ่นฐาน

ตะโหนดเป็นชุมชนเก่าแก่ ประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น โดยมีหลักฐานจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

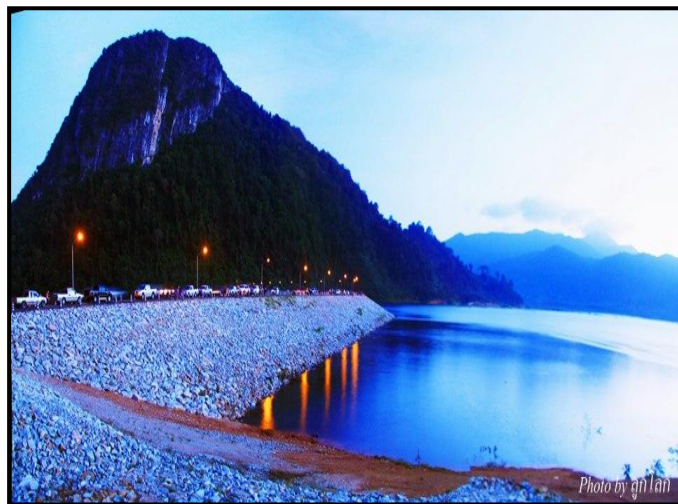
๑.๑ ตำนานที่เล่ากันมาของผู้เฒ่าผู้แก่ กล่าวถึงเส้นทางค้าขายของชาวอินเดีย ซึ่งเดินทางมาจากฝั่งทะเลอันดามัน (บริเวณอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง) ซึ่งเคยเป็นเมืองท่าที่สำคัญทางชายฝั่งทะเลอันดามันข้ามเทือกเขาบรรทัดทางเทือกเขาตระ ผ่านชุมชนตะโหนดบริเวณบ้านเขาหัวช้าง ซึ่งมีลำคลองหัวช้าง (คลองโหล๊ะหนูน) คลองสายนี้ไหลไปรวมกับคลองสายอื่นอีกหลายสายเป็นคลองท่ามะเตือ ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา บริเวณอำเภอบางแก้ว ซึ่งเส้นทางสายนี้ไปขึ้นที่เมืองสทิงพระ หรือสทิงพาราณสี (อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลาในปัจจุบัน) ทางฝั่งอ่าวไทย จากการเดินทางด้วยเส้นทางดังกล่าวก็เกิดมีชุมชนเล็กๆ ขึ้น และพัฒนาเป็นชุมชนบ้านตะโหนดในปัจจุบัน โดยมีร่องรอยทางโบราณคดี มีปรากฏหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ที่ทำวัดเป็นชื่อทำน้ำของบ้านหัวช้าง และถ้าพระอยู่บริเวณเขาหัวช้าง ซึ่งเป็นเส้นทางผ่านของเส้นทางสายนี้ และเส้นทางสายนี้ก็ยังเป็นเส้นทางชาวบ้านใช้เป็นเส้นทางเดินป่าล่าสัตว์ และหาของป่า จาก ตะโหนดไปยังฝั่งตะวันตกของเทือกเขาบรรทัดอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

จากตำนานบอกเล่าและแหล่งวรรณคดีที่ปรากฏน่าจะเชื่อถือได้ว่า ตะโหนดเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานชุมชนมานานแล้วอย่างน้อยก็น่าจะเป็นช่วงสมัยอยุธยาตอนต้น

๑.๒ หลักฐานจากวัตถุโบราณที่ค้นพบ จากหลักฐานที่ปรากฏ เชื่อว่าบ้านตะโหมด เป็นชุมชนเก่าแก่มากมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เช่น พบพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย ขนาดหน้าตัก ๒๐ เซนติเมตร ศิลปะอยู่ทองชุดพบภายในสระน้ำของวัดเหนือ (วัดร้าง) ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ทางทิศใต้ของวัด ตะโหมดห่างกันไม่มากนัก และมีวัดถ้าพระเป็นวัดร้างตั้งอยู่ที่เขาพระบ้านหัวช้าง ตำบลตะโหมด ซึ่งติดกับเขาหลักไก่อและเขาตีนป่า เป็นวัดที่สร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา ปรากฏหลักฐานในเพลาวัดเขียนบางแก้ว ว่าเป็นวัดหนึ่งขึ้นกับคณะป่าแก้วหัวเมืองพัทลุง บริเวณวัดมีถ้ำแห่งหนึ่งเรียกว่า ถ้ำหัวช้าง ปากถ้ำหันไปทางทิศใต้ เดิมภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปั้นปางไสยาสน์หนึ่งขนาดยาวประมาณ ๑๔ เมตร ฐานพระมีรูปช้างปูนปั้นโผล่แบกฐานเจ็ดเศือก และมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย พระพุทธรูปไม้จำหลักอีกหลายองค์ แต่น่าเสียดายพระพุทธรูปเหล่านี้ได้ถูกทำลายไปหมดแล้ว ราวๆ พ.ศ. ๒๔๘๔ นอกจากนี้ได้มีการพบขวานหินขัด หรือขวานหินทุบเปลือกไม้เพื่อนำมาทอผ้า โดยพบที่บ้านโหล๊ะจันกระ ตำบลตะโหมด ประวัติความเป็นมาของคำว่า “ตะโหมด” จากข้อมูลคำบอกเล่า สันนิษฐานได้ว่าตะโหมด มาจาก ๒ แนวทาง คือ

๑. มาจากคำว่า “ตระ” ตระเป็นชื่อของช่องเขา ซึ่งเป็นเส้นทางโบราณที่ใช้เดินทางจากอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ข้ามเทือกเขาบรรทัดมาโดยผ่านช่องเขาเรียกว่า ช่องเขาตระ และออกสู่ช่องเขาหัวช้าง บ้านหัวช้าง ม.๒ ตำบลตะโหมด

๒. มาจากคำว่า “โต๊ะหมุด” จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ว่า ผู้ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานครั้งแรกเป็นคนไทยมุสลิม และชื่อหมุด เพราะปรากฏหลักฐานหลายอย่างที่มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับชื่อของชาวไทยมุสลิม เช่น นาปะเจ๊ะ(ที่ตั้งของโรงเรียนวัดตะโหมดในปัจจุบัน) นาโคกแขกเจ้ย หนองโต๊ะอ่อน หนองโต๊ะโล่ง หนองโต๊ะเล็มโคกสุเหร่า (ที่ตั้งวัดตะโหมดในปัจจุบัน) และห้วยทุ่งแขก เป็นต้น คำว่า ตะโหมดก็เรียกเพี้ยนมาจากโต๊ะหมุด ซึ่งเป็นผู้นำชาวไทยมุสลิมคนแรกที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในตะโหมด

ทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำคลองเขาหัวช้าง

๑.๒ ลักษณะทางภูมิประเทศ

เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑๗๐ ตารางกิโลเมตรโดยประมาณ ๗๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๓,๗๕๐ ไร่เป็นพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยและการประกอบอาชีพตำบลตะโหมด ตั้งอยู่เชิงเขาบรรทัดทางทิศตะวันออก ลักษณะเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนลาดต่ำลงมาทางทิศตะวันออก เป็นพื้นที่ราบและเนิน เหมาะสำหรับการทำนาและทำสวน มีทั้งสวนยางพารา และสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน กล้วย กล้วยหอม มีลำคลองไหลผ่านหลายสาย การตั้งบ้านเรือนจะอยู่กันเป็นกลุ่มบ้าน มีพื้นที่ตำบลตะโหมด ๙๒ ตารางกิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ ๑๑๐,๕๐๕.๒๕ คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘๕ ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอตะโหมด ลักษณะภูมิประเทศของตำบลตะโหมด มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่นทางภาคกลางและภาคตะวันออก พื้นที่โดยทั่วไปรอบตำบลเป็นภูเขาหรือควน โดยเฉพาะพื้นที่ส่วนใหญ่ทางด้านตะวันตก ติดต่อไปจนถึงด้านใต้ จะเป็นบริเวณเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด บริเวณป่าสงวนแห่งชาติ

๑.๓ ลักษณะทางภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ ๒๗ - ๒๘ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ๒๓ - ๒๕ องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ๗๙% ต่อปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑,๙๒๓.๓ มิลลิเมตร ต่อปี แบ่งเป็น ๒ ฤดูกาลต่อปี คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้ง เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนกรกฎาคม และฤดูฝน เริ่มตั้งเดือนสิงหาคม - เดือนมกราคม

๑.๔ ลักษณะของดิน

ลักษณะดินของชุมชนตะโหมดบริเวณที่ราบเป็นชุดดินที่ ๑๗ เนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายที่น้ำตาล ดินล่างเป็น ดินร่วนปนดินเหนียวมีสีเทา มีจุดประสีน้ำตาลอ่อนสีเหลืองหรือสีแดงการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ ของดินค่อนข้างต่ำ มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕ - ๕.๕ มีความเหมาะสมในการทำนาข้าว แต่ถ้าในปีใดฝนตกน้อย นาในที่ดอนผลผลิตจะต่ำหลังฤดูเก็บเกี่ยวพื้นที่บริเวณนี้ยังสามารถใช้ปลูกพืชไร่ และพืชผักได้ถ้ามีแหล่งน้ำหรืออยู่ใน เขตชลประทานบริเวณที่ราบเชิงเขาและที่ลาดเขาจะเป็นชุดดินกลุ่มที่ ๕๐ และชุดดินกลุ่มที่ ๓๔ และ ๓๙ ตามลำดับ ซึ่งจะมีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายเป็นส่วนใหญ่มีการระบายน้ำค่อนข้างดี พบในเขตที่มีฝนตกชุก ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการปลูกยางพาราและไม้ผล

๑.๕ ลักษณะของแหล่งน้ำ

ลักษณะของแหล่งน้ำในพื้นที่ที่ใช้ในการอุปโภคและเพื่อการเกษตร จะเป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ส่วนมากก็มาจากเทือกเขาบรรทัด น้ำตกหม่อมจ้อย และน้ำตกต่างๆในพื้นที่ มีคลองที่ไหลผ่านใช้เพื่อการเกษตร มีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นในพื้นที่ มีอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง เป็นแหล่งน้ำที่รองรับน้ำจากเทือกเขาบรรทัด

๑.๖ ลักษณะของไม้และป่าไม้

ป่าถือเป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งรวมของพืชและสัตว์ ที่อยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์กันลึกซึ้ง ลักษณะป่าไม้ในอำเภอตะโหมด จะเป็นป่าเขตร้อน ชนิดป่าดิบชื้น ซึ่งเป็นป่าที่เกิดในบริเวณที่ฝนตกหนักตลอดทั้งปี หรือพื้นที่ที่มีความชุ่มชื้นสูงมาก ลักษณะพื้นที่มีลำห้วยอยู่มาก ต้นไม้มีขนาดใหญ่ และมักจะมีพุ่มพุ่มช่วยค้ำลำต้นไว้ ตามต้นไม้มีกล้วยไม้และเฟิร์นเกาะ พื้นป่ารกทึบ ด้วยไม้พื้นล่าง ทั้งหวายหมาก ปาล์ม และเถาวัลย์ขนาดใหญ่กว่าป่าอื่นๆ มีชนิดของสัตว์มากที่สุด แต่น่าเสียดายสภาพป่าดิบชื้น ในปัจจุบันเหลืออยู่น้อยมาก

แต่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดยังมีไม้มีค่าหลงเหลืออยู่บ้าง เช่น ไม้หลุมพอง ไม้ตะเคียน ไม้จำปา ไม้ไข่เขียว ไม้รักเขา และหวานชนิดต่างๆ เช่น หวายโสม หวายน้ำ หวายเล็ก ฯลฯ

๒. ด้านการเมือง/ การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

พื้นที่การปกครองในเขตเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง มีทั้งหมด ๑๒ หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลตะโหมด ซึ่งพื้นที่ตำบลตะโหมดมีพื้นที่การปกครองท้องถิ่นสององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน คือเทศบาลตำบลตะโหมด ซึ่งเติบโตมาจากสุขาภิบาลตะโหมด มีพื้นที่หมู่บ้านที่ทับซ้อนกันอยู่ คือ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๑๑ หมู่ที่ ๑๒ และพื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง ซึ่งยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลตะโหมด มีพื้นที่ที่เติมหมู่บ้านจำนวน ๘ หมู่บ้านด้วยกันคือ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๕ หมู่ที่ ๖ หมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๘ และหมู่ที่ ๙ อีกบางพื้นที่ก็มีการทับซ้อนทั้งเทศบาลตะโหมดและเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง

การปกครองท้องถิ่น มีรายนามกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลตะโหมด มีทั้งหมด ๑๒ หมู่บ้าน ดังนี้

ชื่อผู้ใหญ่/กำนัน	ชื่อหมู่บ้าน
๑. นายบรรพต หนองมา(กำนัน)	๑ บ้านทุ่งโพธิ์
๒. นายวิชัย คำหนู	๒ บ้านหัวช้าง
๓. นายการุณ ทองรักษ์	๓ บ้านตะโหมด
๔. นายทองศักดิ์ รุ่งเรือง	๔ บ้านโพธิ์
๕. นายกฤษณะ ชนะสิทธิ์	๕ บ้านคลองน่วย
๖. นายเต็ม เกื้อคลัง	๖ บ้านโหล๊ะจันกระ
๗. นายวิชัย น้อยพอม	๗ บ้านควนอินนอโม
๘. นายอรุณ แสงเดือน	๘ บ้านโหล๊ะเหรียญ
๙. นายเจริญสิงห์ ชนะสิทธิ์	๙ บ้านป่าพงค์
๑๐. นายอำนาจ สมเพชร	๑๐ บ้านทุ่งสบาย
๑๑. นายวิฑูร สุขเกษม	๑๑ บ้านนาส้อง
๑๒. นายราเชษฐ์ คำแม็ง	๑๒ บ้านโน้ปะ

ฝ่ายบริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง

ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร มีนายกเทศมนตรี ๑ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง รองนายกเทศมนตรี ๒ คน เลขานุการนายกเทศมนตรี ๑ คน และปรึกษานายกเทศมนตรี ๑ คน ซึ่งนายกเทศมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง

๑. นายทวีรักษ์	เอียดฤทธิ์	นายกเทศมนตรี
๒. นายสอดีกิน	คำสุด	รองนายกเทศมนตรี
๓. นายหมุดตะเภา	เอียดฤทธิ์	รองนายกเทศมนตรี
๔. นายเจ๊ะหนู	หวันบวช	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี
๕. นายศรายุทธ	บุตรตะ	เลขานุการ

ฝ่ายสภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกเทศบาล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เขตละ ๖ คน จำนวน ๒ เขต รวมทั้งหมด ๑๒ คน

๑. นายแผ้ว	เรืองสังข์	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๑
ได้รับเลือกจากสมาชิกสภาเทศบาลให้ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาเทศบาล		
๒. นายพงศ์ศักดิ์	ขุนจันทร์	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๒
ได้รับเลือกจากสมาชิกสภาเทศบาล ให้ดำรงตำแหน่ง รองประธานสภาเทศบาล		
๓. นายสมาด	หัดหมัด	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๑
๔. นางศุทธกานต์	ส่งแสงทอง	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๑
๕. นายทวีรักษ์	ถวายเป็น	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๑
๖. นายจตุพล	ฝ่ายเส็ม	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๒
๗. นายโกวิทย์	อินทมา	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๒
๘. นายมาหมัด	ซาเฮาะ	สมาชิกสภาเทศบาล เขต ๒

๒.๒ การเลือกตั้ง

สถิติข้อมูลผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น

ประเภทการเลือกตั้ง	ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน บัญชีรายชื่อ	ผู้มาใช้สิทธิ เลือกตั้ง	บัตรดี	บัตรเสีย	บัตรไม่ประสงค์ ลงคะแนน
ผู้บริหารท้องถิ่น	๔,๕๓๕	๓,๖๐๕			
คิดเป็นร้อยละ		๗๙.๔๙			
สมาชิกสภา เขต ๑	๒,๒๖๗	๑,๘๓๔			
คิดเป็นร้อยละ		๘๐.๘๙			
สมาชิกสภา เขต ๒	๒,๑๙๓	๑,๗๕๒			
คิดเป็นร้อยละ		๗๙.๘๙			

๓. ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

หมู่ที่	๒๕๕๗			๒๕๕๘			๒๕๕๙		
	จำนวน ครัวเรือน	ชาย	หญิง	จำนวน ครัวเรือน	ชาย	หญิง	จำนวน ครัวเรือน	ชาย	หญิง
๑	๒๐๙	๓๔๗	๓๕๔	๒๑๓	๓๔๕	๓๖๑	๒๑๕	๓๔๒	๓๖๒
๒	๒๙๖	๕๕๓	๕๖๕	๓๐๑	๕๖๑	๕๗๔	๓๐๔	๕๖๓	๕๗๖
๓	๒๘	๓๘	๕๔	๒๙	๓๗	๕๓	๒๙	๓๘	๕๔
๔	๒๑	๑๙	๒๑	๒๑	๑๙	๒๒	๒๑	๑๗	๑๙
๕	๓๐๘	๕๙๑	๕๘๓	๓๒๒	๕๙๕	๕๙๙	๓๒๗	๕๙๖	๕๙๔
๖	๒๒๐	๓๔๑	๓๗๒	๒๒๖	๓๓๘	๓๗๑	๒๒๗	๓๓๒	๓๗๒
๗	๒๖๙	๕๒๖	๕๒๓	๒๗๓	๕๒๖	๕๑๙	๒๗๕	๕๓๓	๕๒๓
๘	๑๗๙	๓๔๓	๓๓๖	๑๘๓	๓๔๕	๓๓๙	๑๘๓	๓๔๖	๓๓๖
๙	๒๓๔	๓๐๗	๓๐๗	๒๓๘	๓๐๗	๓๑๔	๒๔๒	๓๐๔	๓๑๖
๑๐	๑๓๒	๒๔๖	๒๓๗	๑๓๔	๒๔๔	๒๓๕	๑๓๕	๒๔๔	๒๒๙
๑๑	๕๘	๘๘	๘๔	๕๘	๘๕	๘๔	๕๘	๘๓	๘๖
๑๒	๒๐	๓๑	๓๗	๒๑	๓๐	๓๗	๒๑	๓๐	๓๗

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๓.๒ ช่วงอายุและจำนวนประชากร

หมู่ที่	ช่วงอายุ ๐ - ๑๗		ช่วงอายุ ๑๘ - ๖๐		๖๑ ปีขึ้นไป		รวมทั้งหมด
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
๑	๘๕	๘๕	๒๑๐	๒๒๔	๕๒	๖๘	๗๒๔
๒	๑๘๙	๑๙๓	๒๕๔	๓๕๗	๓๒	๔๖	๑,๐๘๐
๓	๑๑	๑๒	๒๔	๒๙	๕	๑๐	๙๑
๔	๓	๒	๑๑	๙	๓	๓	๓๑
๕	๑๗๕	๑๘๐	๓๘๓	๓๖๕	๕๑	๕๕	๑,๒๐๙
๖	๗๘	๖๔	๒๑๒	๒๔๖	๓๓	๖๓	๖๙๖
๗	๑๗๙	๑๓๙	๓๒๐	๓๒๐	๕๓	๖๐	๑,๐๗๑
๘	๑๒๐	๙๘	๒๐๘	๒๑๒	๒๖	๓๘	๗๐๒
๙	๖๗	๗๔	๒๓๑	๒๑๗	๒๙	๓๗	๖๕๕
๑๐	๗๔	๕๗	๑๖๔	๑๕๗	๒๑	๒๖	๔๙๙
๑๑	๒๐	๒๑	๕๐	๕๖	๖	๗	๑๖๐
๑๒	๕	๘	๑๙	๒๑	๕	๖	๖๔

ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๔. สภาพทางสังคม

๔.๑ การศึกษา

ภายในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาหัวช้างจำนวน ๔ ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านควนอินนอโม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโหล๊ะเหียง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหัวช้างและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคลองนุ้ย เพื่อรองรับและเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ช่วงวัยประถมศึกษา ซึ่งในพื้นที่ของเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง มีโรงเรียนในระดับประถมศึกษาจำนวน ๓ โรงเรียนด้วยกัน คือ โรงเรียนบ้านควนอินนอโม ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ ตำบลตะโหมด รองรับนักเรียนในพื้นที่หมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๘ และหมู่ที่ ๑๐ โรงเรียนวัดโหล๊ะจันกระ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๖ นอกจากจะสอนเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาและยังเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการการเรียนการสอนให้กับเด็กนักเรียนขยายโอกาสในช่วงมัธยมต้นด้วย รองรับเด็กนักเรียนในพื้นที่หมู่ที่ ๖ ตำบลตะโหมดและพื้นที่หมู่ที่ ๙ ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา ด้วย โรงเรียนบ้านหัวช้าง เป็นโรงเรียนที่สอนในระดับประถมศึกษา ที่รองรับเด็กนักเรียนในพื้นที่ หมู่ที่ ๒ บ้านหัวช้างและพื้นที่หมู่ที่ ๕ บ้านคลองนุ้ย และมีโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาและสายสามัญควบคู่ไปด้วย คือโรงเรียนมุสลิมวิทยา มุสลิมิ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านควนอินนอโม เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รองรับเด็กนักเรียนในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้างแล้วยังรองรับนักเรียนที่มาจากพื้นที่ต่างๆในระดับจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงและยังมีเด็กนักเรียนส่วนหนึ่งในพื้นที่ที่ออกไปเรียนนอกพื้นที่โดยมีรถรับส่งเข้ามาบริการ ทำให้การจัดการศึกษาในพื้นที่มีหลากหลายรูปแบบ

ข้อมูลการศึกษา

ประเภทสถานศึกษา	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวนครู อาจารย์/ผดต. (คน)	ครู :นักเรียน	ห้องเรียน : นักเรียน
<u>ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</u>					
๑.ศพด.บ้านควนอินนอโม	๔	๕๘	๔	๑:๑๔	๑:๑๔
๒.ศพด.บ้านหัวช้าง	๒	๒๗	๓	๑:๙	๑:๙
๓.ศพด.บ้านโหล๊ะเหรียง	๒	๒๓	๒	๑:๑๑	๑:๑๑
๔.ศพด.บ้านคลองนุ้ย	๒	๑๖	๒	๑:๘	๑:๘
รวม		๑๒๔	๑๑		

๔.๒ สาธารณสุข

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ใช้บริการจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลซึ่งเป็นหน่วยบริการขั้นพื้นฐานในพื้นที่ มีจำนวน ๓ แห่งด้วยกัน

๑.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านควนอินนอโม (รพ.สต.บ้านควนอินนอโม)ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗ ซึ่งเป็นการบริการประชาชนในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๖ หมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๘ และหมู่ที่ ๑๐ โดยมีการส่งเสริมดูแลในเรื่องของสุขภาพเบื้องต้นผ่านกิจกรรมการณรงค์ต่างๆของ อสม.ในพื้นที่เพื่อเป็นการป้องกันโรคต่างๆ

๒.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านคลองนุ้ย (รพ.สต.บ้านคลองนุ้ย) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ซึ่งเป็นการให้บริการประชาชนพื้นที่หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๕ โดยมีกิจกรรมการส่งเสริมป้องกันโรคและกรดูแลรักษาผู้ป่วยเบื้องต้น

๓.โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตะโหมด ตั้งอยู่หมู่ที่ ๙ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลตะโหมด แต่ประชากรในพื้นที่หมู่ที่ ๙ หมู่ที่ ๑๒ ใช้บริการในพื้นที่ในส่วนหนึ่งประชาชนก็ใช้บริการการรักษาโรคจากโรงพยาบาลตะโหมด เป็นโรงพยาบาลในระดับอำเภอที่สามารถให้การรักษาประชาชนในพื้นที่ได้ในส่วนเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง มีรถฉุกเฉินที่ให้บริการประชาชนที่ต้องการใช้รถในการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยฉุกเฉินโดยบริการ ๒๔ ชั่วโมงการส่งเสริมป้องกัน มีกองทุนสุขภาพประจำตำบลที่เป็นส่วนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนดูแลสุขภาพ

๔.๓ อาชญากรรม

ในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง คดีอาชญากรรมไม่ค่อยจะมี ส่วนมากเป็นคดีลักเล็กขโมยน้อย เป็นการขโมยพืชผลทางการเกษตร ยางพารา ผลไม้ เป็นต้น มีการทะเลาะวิวาทบ้าง การลักขโมยรถจักรยานยนต์แต่ไม่มาก คดีอาชญากรรมใหญ่ไม่ค่อยมีในพื้นที่

๔.๔ ยาเสพติด

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่มีทุกพื้นที่ ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง ปัญหาเสพติดจะเป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ ส่วนมากจะเป็นยาเสพติดประเภทน้ำกระท่อมในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งมีเกือบทุกหมู่บ้าน เทศบาลก็มีศูนย์แก้ไขปัญหายาเสพติดที่คอยให้ความรู้ และมีกิจกรรมจัดอบรมให้ความรู้กับเยาวชนในพื้นที่

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง มีเส้นทางคมนาคมขนส่งในพื้นที่ที่เชื่อมต่อเส้นทางสายต่างๆไว้ด้วยกันเป็นเครือข่ายการเดินทางแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางสายหลักจากพื้นที่ภายนอกที่เข้ามาเป็นถนนสายงทรา- ป่าบอน โดยตัดผ่านเส้นทางสายเอเชียบริเวณสี่แยกป่าบอน ไปตลอดเส้นทางที่บ้านคลองหมวย เทศบาลตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๕ บ้านคลองนุ้ย ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง และอีกเส้นทางสามารถใช้เส้นทางสายแม่ขรี – งทรา ผ่านเข้าทางสี่แยกโหล๊ะจังกระ บริเวณหมู่ที่ ๖ ผ่านเข้าทางเส้นทางป่าบอน – คลองหมวยได้เช่นกัน อีกเส้นทางที่สามารถใช้เข้ามาทางแม่ขรีผ่านบริเวณวัดตะโหมด เข้าสู่เส้นทางพื้นที่เทศบาลตะโหมด ออกมาถึงพื้นที่หมู่ที่ ๕ ยังสำนักงานเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง และในพื้นที่ยังมีเส้นทางถนนหลายสายที่เชื่อมเส้นทางเดินทางระหว่างหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน ระหว่างพื้นที่ตำบล โดยส่วนมากถนนในพื้นที่ที่เชื่อมต่อหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีตและลาดยาง มีบางเส้นทางยังเป็นถนนที่บดอัดซึ่งในช่วงฤดูฝนก็เป็นปัญหาอุปสรรคในการเดินทางพอสมควร

๕.๒ การไฟฟ้า

ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่มีไฟฟ้าใช้เกือบครบทุกครัวเรือน มีปัญหาบางครัวเรือนเพียงไม่มีเสาไฟฟ้าแรงต่ำในการตั้งหม้อและเมื่อก่อนมีเพียงบางส่วนในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๙ บ้านท่าช้าง ประมาณ ๖๐ ครัวเรือน ที่ยังใช้โซลาเซลล์ แต่ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ ทางเทศบาลไปประสานไปยังการไฟฟ้าในการสำรวจและขยายเขตไฟฟ้า พร้อมด้วยอุดหนุนงบประมาณเพื่อการต่อระบบไฟฟ้าไปยังครัวเรือนที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ อยู่ในช่วงของการดำเนินการ ในส่วนของไฟฟ้าสาธารณะที่ใช้ตามพื้นถนนก็มีบางพื้นที่หมู่บ้านที่ไม่มีเพียงพอต้องเพิ่มเติมอีกหลายจุดเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๕.๓ การประปา

ระบบการจัดการประปาของเทศบาลมีการจัดการด้วยเทศบาลเองในพื้นที่เกือบทุกหมู่บ้าน มีเพียงหมู่ที่ ๖ บ้านวัดโหล๊ะจันระและพื้นที่หมู่ที่๑๐ บ้านทุ่งสวายที่บริหารจัดการโดยกลุ่มองค์กรจัดการน้ำในพื้นที่ของตนเอง ระบบประปาของหมู่บ้าน เป็นระบบหอดักและประปาผิวดิน บางพื้นที่ก็ใช้แหล่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริปัญหาระบบประปาที่เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นปริมาณที่เข้าสู่ระบบไม่เป็นที่เพียงพอ และในเรื่องความสะอาดก็มีระบบดูแลอย่างดี

ระบบประปา

หมู่ที่	ระบบประปา	พื้นที่ใช้ประโยชน์
๑.	บาดาล ๒ บ่อ บั้มสูบน้ำแบบซัมเมอร์ส มีระบบกรองน้ำ ๒ ถัง มีบ่อพักน้ำใส ๒ บ่อ ถึงเซมเปญ ๒ ถัง	หมู่ที่ ๑ ,๓
๒.	บาดาล ๓ บ่อ บั้มสูบน้ำแบบซัมเมอร์ส มีระบบกรองน้ำ ๒ ตัว ถังน้ำแบบเซมเปญ ๒ ถัง ไฟเบอร์กลาส	หมู่ที่ ๒
๓.	น้ำผิวดิน บั้มสูบน้ำแบบหอยโข่ง ๕ HP มีระบบกรองน้ำ ๑ ถัง	หมู่ที่ ๕
๔.	น้ำบาดาล ๔ บ่อ ผิวดิน ๑ บ่อ บั้มแบบซัมเมอร์ส ๑.๕ HP ๒ ตัว ๒ HP ๓ HP บั้มแบบหอยโข่ง ๑ ตัว ๒HP ระบบกรอง ๓ ถัง	หมู่ที่ ๗
๕.	น้ำบาดาล ๓ บ่อ บั้มแบบซัมเมอร์ส ๑.๕ HP ๒ HP ๓ HP ระบบกรอง ๒ ถัง	หมู่ที่ ๘
๖.	ระบบประปาภูเขาที่บริหารโดยหมู่บ้าน	หมู่ที่ ๖
๗.	น้ำผิวดิน บั้มหอยโข่ง ๕ HP มีระบบกรอง ๑ ถัง	หมู่ที่ ๙, ๑๒
๘.	น้ำบาดาล ๑ บ่อ บั้มแบบหอยโข่ง ๑ ตัว ๐.๕ HP	หมู่ที่ ๑๑
๙.	ระบบประปาหมู่บ้าน	หมู่ที่ ๑๐

ข้อมูลงานประปา วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

๕.๔ โทรศัพท์

ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือโทรศัพท์มือถือเป็นหลัก มีส่วนน้อยในพื้นที่ที่มีตู้โทรศัพท์หยอดเหรียญ

๕.๕ ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

การขนส่งพัสดุ ครุภัณฑ์ ไปรษณีย์จะบวชไปรษณีย์จากอำเภอตะโหมด ที่คอยให้บริการเข้าส่งเอกสารสื่อ พัสดุต่างๆในพื้นที่

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร การทำสวนยางพาราและการทำสวนผลไม้ ด้วยสภาพพื้นที่เกือบทั้งหมดติดริมเทือกเขาบรรทัด ทำให้การทำเกษตรผูกโยงกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ มีบางพื้นที่ในเขตหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๑๒ ที่ยังพื้นที่ทำนาอยู่ ซึ่งการทำนาในพื้นที่จะเน้นเป็นนาอินทรีย์ที่ปลอดการใช้สารเคมีในการทำ และเน้นการทำนาไว้กินเองมากกว่าการทำเพื่อการขายและพื้นที่ส่วนใหญ่ของเทศบาลจะทำการเกษตรสวนยางพาราและสวนผลไม้ โดยสวนยางพาราจะเป็นหลักและมีการทำสวนผลไม้เพิ่มเติม รายได้ส่วนใหญ่ก็มาจากสวนยางพารา เมื่อราคายางลดต่ำลง การเกษตรก็เปลี่ยนมาเป็นการเกษตรผสมผสานที่ปลูกหลายๆอย่างในพื้นที่เดียวกัน โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในพื้นที่ ปัญหาที่พบมากที่สุดในพื้นที่คือปริมาณผลผลิตที่มากในช่วงระยะเวลาที่ออกผลพร้อมกัน ทำให้ราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ เกษตรกรไม่สามารถพยุงราคาให้อยู่ในจุดคุ้มทุนได้

๖.๒ การประมง

ในพื้นที่ที่ไม่มีการทำอาชีพการประมงมีการเลี้ยงปลาในกระชังบริเวณอ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง

๖.๓ การปศุสัตว์

การปศุสัตว์ในพื้นที่ ส่วนมากจะเลี้ยงกันเองตามครัวเรือน ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงวัว เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ซึ่งเป็นอาชีพเสริมจากอาชีพหลักที่ประกอบการทำสวนยางพาราอยู่แล้ว ซึ่งสภาพพื้นที่เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์อยู่แล้ว มีพื้นที่สวนยาง ในระยะหลังมีการเลี้ยงแบบมีระบบมากขึ้น มีการทำแปลงหญ้าในการให้ความสะดวก มีระบบฟาร์มปศุสัตว์เข้ามาในพื้นที่ที่เป็นอาชีพหลักให้กับเกษตรกร ไม่ว่าจะปศุสัตว์ หมู ฟาร์มไก่ ทำให้มีการเปลี่ยนสภาพที่ดินเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ในพื้นที่ ในส่วนของการเลี้ยงปลามีการเลี้ยงปลาไว้กินเองและขายกันเองตามตลาดนัดในชุมชน

๖.๔ การบริการ

มีการบริการการท่องเที่ยวในพื้นที่ผ่านกลุ่มองค์กรจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ที่มีโฮมสเตย์ไว้สำหรับผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยว และพักผ่อน มีบริการห้องประชุมเล็กๆในพื้นที่ สามารถติดต่อผ่านทางสำนักงานเทศบาลตำบลเขาหัวช้างได้

๖.๕ การท่องเที่ยว

ในพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายที่เป็นแหล่งการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตะโหนด เกิดจากความต้องการที่จะป้องกันรักษาทรัพยากรของชุมชนเอาไว้ โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ แต่สำหรับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ดีที่สุดคือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับธรรมชาติ แต่ปล่อยให้ธรรมชาติจัดการกันเอง แต่เมื่อใดคนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับธรรมชาติหรือเข้าไปจัดการใช้ประโยชน์จนขาดความสมดุลแล้ว จะต้องใช้เวลายาวนานจึงจะกลับคืนสู่สภาพเดิม

การจัดการท่องเที่ยวก็เช่นกัน ถือว่าเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของชุมชน หากมีการใช้ไม่ถูกหลักวิธีแล้ว ก็มีแต่จะทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้น ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องนำความรู้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

อำเภอตะโหนด จังหวัดพัทลุง เป็นอำเภอที่อยู่ติดบริเวณเทือกเขาบรรทัดสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูงลาดต่ำไปทางทิศตะวันออก สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยว น้ำตก วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม สืบทอดมาแต่โบราณกาล

๖.๖ อุตสาหกรรม

ระบบการผลิตอุตสาหกรรมในพื้นที่ไม่มี มีเพียงกิจการขนาดเล็กที่เป็นการประกอบการเพื่อการสร้างรายได้ในระดับครัวเรือนเป็นหลัก ในเชิงพาณิชย์และการอาชีพเป็นหลัก

๖.๗ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

การประกอบการพาณิชย์

ลำดับที่	ประเภท	จำนวน(ราย)	หมายเหตุ
๑	ร้านค้าชุมชน/ขายของเบ็ดเตล็ด	๒๔	
๒	รับซื้อน้ำยางสด	๒๐	
๓	ตุน้ำมันหยอดเหรียญ	๗	
๔	ร้านจำหน่ายเสื้อผ้า	๒	
๕	ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต	๔	
๖	รับซื้อและจำหน่ายไม้ยางพารา	๑	
๗	ร้านขายเครื่องเขียน	๔	
๘	ร้านจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า	๑	
๙	รับทำไวนิล	๑	
๑๐	จำหน่ายน้ำแข็งหลอด	๑	
๑๑	ร้านขายข้าวสาร	๑	
๑๒	จำหน่ายแก๊ส	๑	
๑๓	ร้านขายอาหารตามสั่ง/เครื่องดื่ม	๔	
๑๔	จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	๓	
๑๕	จำหน่ายอะไหล่รถจักรยานยนต์	๒	
๑๖	การเลื่อยไม้	๑	
๑๗	การขายส่งสัตว์มีชีวิต	๒	
๑๘	การผลิตโครงสร้างที่ใช้ในการก่อสร้างประกอบอาคาร	๑	

ที่มา : งานจดทะเบียนประกอบกิจการพาณิชย์

๗. เศรษฐกิจพอเพียง (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

๗.๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหรือชุมชน

พื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย ๑๒ หมู่บ้าน มีบางหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลตะโหมด

๑. หมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งโพธิ์
๒. หมู่ที่ ๒ บ้านหัวช้าง
๓. หมู่ที่ ๓ บ้านสายควน
๔. หมู่ที่ ๔ บ้านโพธิ์
๕. หมู่ที่ ๕ บ้านคลองนุ้ย
๖. หมู่ที่ ๖ บ้านวัดโหล๊ะจันกระ
๗. หมู่ที่ ๗ บ้านควนอินนอโม
๘. หมู่ที่ ๘ บ้านโหล๊ะเหรียญ
๙. หมู่ที่ ๙ บ้านป่าพงค์
๑๐. หมู่ที่ ๑๐ บ้านทุ่งสบาย
๑๑. หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาส่อง
๑๒. หมู่ที่ ๑๒ บ้านโนเมาะ

๗.๒ ข้อมูลด้านการเกษตร

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ทำการเกษตร การทำสวนยางพารา การทำสวนผลไม้และการทำนาในบางพื้นที่ โดยภาพรวมพื้นที่ส่วนมากเป็นพื้นที่ทางการเกษตรและการประกอบอาชีพที่เป็นที่อยู่อาศัยด้วย

๗.๓ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

พื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านทุ่งโพธิ์

๑. คลองกง
๒. ห้วยสอ
๓. ฝายน้ำล้นบ้านทุ่งโพธิ์
๔. ฝายน้ำล้น

พื้นที่หมู่ที่ ๒ บ้านหัวช้าง

๑. อ่างเก็บน้ำคลองหัวช้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๒. คลองหัวช้าง

พื้นที่หมู่ที่ ๓ บ้านสายควน

๑. สระน้ำ
๒. หนองแม่ใหญ่

พื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านโพธิ์

๑. คลองตะโหมด
๒. ห้วยลำตรน

พื้นที่หมู่ที่ ๕ คลองนุ้ย

๑. คลองกง
๒. คลองโนเมาะ

พื้นที่หมู่ที่ ๖ บ้านโหล๊ะจันกระ

๑. คลองโหล๊ะจันกระ

พื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านควนอินนอโม

๑. คลองควนอินนอโม
๒. ฝายน้ำล้นบ้านควนอินนอโม

พื้นที่หมู่ที่ ๘ บ้านโหล๊ะเหรียญ

๑. คลองหัวช้าง
๒. ฝายน้ำล้นบ้านโหล๊ะเหรียญ

พื้นที่หมู่ที่ ๙ บ้านป่าพงค์

๑. ฝายน้ำล้นบ้านท่าช้าง
๒. ฝายน้ำล้นบ้านป่าพงค์
๓. คลองกง

พื้นที่หมู่ที่ ๑๐ บ้านทุ่งสบาย

๑. ฝายหาร

พื้นที่หมู่ที่ ๑๑ บ้านนาส้อง

๑. คลองตะโหมด

พื้นที่หมู่ที่ ๑๒ บ้านโนโปะ

๑. ฝายชะลอน้ำโนโปะ
๒. คลองกง

๗.๔ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือเพื่อการอุปโภค บริโภค)

สำหรับแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้างจะมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใช้สำหรับการอุปโภค น้ำเพื่อการบริโภคส่วนมากใช้น้ำระบบประปาหาลัง จะมีบ้างบางพื้นที่ที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ

๘. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๘.๑ การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือศาสนาอิสลามประมาณ ๗๐% ที่เหลือก็นับถือศาสนาพุทธ แต่มีกิจกรรมที่ร่วมกันทำในหลายกิจกรรม โดยศาสนาสถานในพื้นที่ที่มี

วัด มี ๑ แห่ง	วัดโหล๊ะจันกระตั้งอยู่หมู่ที่ ๖
มัสยิดมี ๖ แห่ง	
มัสยิดนุรุลฮาบิติน	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๒
มัสยิดนุหรนฮูดา	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
มัสยิดบ้านต้นเสียบ	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕
มัสยิดนุรุลอิสลาม	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๗
มัสยิดสมบูรณศาสด์	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘
มัสยิดหัวหาร	ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑๐

๘.๒ ประเพณีและงานประจำปี

มรดกทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในชุมชนตะโหนด นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่คนรุ่นหลังได้สืบค้นและสืบทอดความเป็นมาของชุมชนตะโหนด เรื่องราวความเป็นมาของชุมชน แสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง หรือในทางกลับกันอาจสะท้อนถึงสภาพความเสื่อมถอยของยุคสมัยได้วัฒนธรรมของชุมชนตะโหนด เท่าที่ปรากฏมีดังนี้

- แหล่งโบราณคดี
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
- ภาษาและวรรณกรรม

แหล่งโบราณคดี

๑. วัดถ้ำหัวช้าง

เป็นวัดร้างตั้งอยู่ภายในถ้ำที่เขาพระ บ้านหัวช้าง ตำบลตะโหนด เป็นวัดที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยอยุธยา ปรากฏหลักฐานในเพลาวัดเขียนบางแก้ว ว่าเป็นวัดที่ขึ้นกับคณะป่าแก้วหัวเมืองพัทลุง ภายในถ้ำมีร่องรอยพระพุทธรูปหลายองค์ แต่เป็นที่น่าเสียดาย พระพุทธรูปเหล่านั้นได้ถูกทำลายไปเกือบหมดสิ้น

๒. หลุมฝังศพทวดโต๊ะละหมาด

ตั้งอยู่บนเนินควนเส้นทางเข้าออกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลตะโหนด เป็นสถานที่ฝังศพของบรรพบุรุษของชาวตะโหนดทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ประชาชนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม จะไปร่วมทำบุญกันเป็นประจำทุกปี

๓. พระหมิต

เป็นพระพุทธรูปสำริดศิลปะพม่า ขนาดหน้าตัก ๔๕ เซนติเมตร ตำนานเล่าว่าเป็นพระพุทธรูปที่อดีตเจ้าอาวาส พระอธิการช่วย อินทรโร นำมาจากประเทศพม่า แต่ที่ฐานมีคำจารึกด้วยอักษรไทย (ซึ่งน่าจะจารึกขึ้นภายหลัง) ว่า “ ภาระคนจรสร้างรพระปัตติมารศรีกราล่อง ๒๔๔๓ ปี) อ่านได้ความว่า พระคุณจรสร้างรูปพระปฏิมากรศรีกราล่อง ๒๔๔๓ ปี ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ศาลาการเปรียญวัดตะโหนด

๔. พระพุทธรูปปางมารวิชัย

หล่อด้วยสำริด ขนาดหน้าตักกว้าง ๖๗ เซนติเมตร สูง ๑๐๙ เซนติเมตร มีคำจารึกด้วยอักษรไทยว่า พระสมุห์ปาน อุปัชฌาย์ พร้อมด้วยอุบาสกอุบาสิกา สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ เมื่อก่อนเป็นพระประธานอยู่ในพระอุโบสถหลังเก่าของวัดตะโหมด ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่พระอุโบสถหลังใหม่ของวัดตะโหมด

๕. พระพุทธรูปสำริดศิลปะอุทอง

เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๒๐ เซนติเมตร ชุดพบในวัดเหนือ (ร้าง) เป็นพระพุทธรูปที่มีความเก่าแก่และงดงามมากที่สุดของชุมชนตะโหมด ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่กุฏิเจ้าอาวาสวัดตะโหมด

เอกลักษณ์ของท้องถิ่น

เอกลักษณ์ของท้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่ดีหรืองดงามอันแสดงลักษณะที่พิเศษที่ปรากฏอย่างเด่นชัดของกลุ่มคนตะโหมด ที่มีความโดดเด่นเฉพาะตัวหรือเฉพาะสังคมที่ไม่เหมือนกับของผู้อื่น ประมวลได้จากสิ่งที่มีอยู่ทั้งทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรม

๘.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่มีหลากหลาย เพราะส่วนมากคนในพื้นที่ใช้ชีวิตอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลน้ำ ป่า การใช้ชีวิตที่ผูกโยงร้อยอยู่กับสภาพพื้นที่ จะเห็นการทำฝายชะลอน้ำที่ใช้ภูมิปัญญาในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามฤดูแล้ง และเป็นการป้องกันปัญหาความรุนแรงของน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ฝายน้ำหรือธนาคารน้ำที่คนในพื้นที่ใช้เรียกสามารถสร้างพื้นที่การเรียนรู้ให้กับผู้คนอย่างมาก และสามารถทำให้ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ให้มีสภาพที่ดีขึ้นจากการเกษตรที่มีน้ำใช้ตลอด การจับฝิ่ง การเลี้ยงฝิ่ง ซึ่งภูมิปัญญาการเลี้ยงฝิ่งทำให้คนในพื้นที่สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี มีการดูแลธรรมชาติและดูแลป่า เพราะป่าสมบูรณ์ก็มีฝิ่งมาอยู่ มีฝิ่งทำให้มีน้ำฝิ่งกิน น้ำฝิ่งขาย มีรายได้เพิ่มมากขึ้นในครัวเรือน ภูมิปัญญาในการทำนา มีการทำนาอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารเคมี มีการใช้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านหลายอย่างในพื้นที่ ที่เก็บเกี่ยวมาจากวัตถุดิบในพื้นที่ที่ที่อยู่แล้ว การทำของกิน ของใช้ และอีกหลายอย่าง

๘.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก มีน้ำฝิ่งแท้ที่เป็นผลิตภัณฑ์จากคนในชุมชน กลุ่มเลี้ยงฝิ่ง มีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆที่มาจากน้ำฝิ่ง เช่น สบู่ฝิ่งน้ำฝิ่ง เป็นต้น มีโรตีสกรอบและทุเรียนทอดที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้า OTOP ขึ้นชื่อ ที่เป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวและผู้คนที่เข้ามาในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้าง

๙. ทรัพยากรธรรมชาติ

๙.๑ น้ำ

ต้นน้ำลำธารและแหล่งน้ำสำคัญ ในพื้นที่ตะโหมด กำเนิดจากป่าในแนวเทือกเขาบรรทัด อันเป็นป่าที่มีความสมบูรณ์ ชิมซับน้ำจากป่าเป็นลำห้วยต่างๆ บางแห่งเป็นน้ำตก โกรก โตน และธารน้ำ ไหลรินลดหลั่นกันไปตามหุบห้วยรวมกันเป็นลำคลองหล่อเลี้ยงพืชพรรณและสัตว์น้ำ รวมทั้งผู้คนได้อาศัยปลูกพืชผัก พันธุ์ไม้สมุนไพร ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรกรรม อุปโภคและบริโภค

ต้นน้ำลำธารและแหล่งน้ำที่สำคัญ มีดังนี้

๑. น้ำตกน้ำตกในพื้นที่ตำบลตะโหมดมีด้วยกัน ๔ แห่ง

๑.๑ น้ำตกลานหม่อมจ้อยตั้งอยู่ในหมู่ ๑๑ บ้านนาสอง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ภายในบริเวณลานน้ำตกลานหม่อมจ้อย ยังเป็นสำนักงานที่ทำการของหน่วยอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าบ้านตะโหมด น้ำตกลานหม่อมจ้อยเกิดจากธารน้ำ และลำห้วยต่างๆ จากภูเขาในแนวเทือกเขาบรรทัด ลักษณะของน้ำตกลานหม่อมจ้อยเป็นธารน้ำที่ไหลผ่านโกรกหินเป็นชั้นเตี้ย ๆ หลายชั้น บางชั้นบางช่วงก็ลาดชัน แต่บางช่วงบางตอนก็เป็นแอ่งน้ำกว้างเหมาะแก่การอาบการเล่นน้ำได้อย่างสนุกสนาน จากบริเวณน้ำตก ธารน้ำไหลลัดเลาะไปตามพื้นที่ทำการเกษตร อันเป็นแหล่งน้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงพืชผลของชาวตะโหมด สายน้ำจากน้ำตกลานหม่อมจ้อยได้นำมาตามชื่อบ้าน คือ คลองตะโหมดน้ำตกลานหม่อมจ้อยมีอาณาบริเวณที่ร่มรื่นด้วยแมกไม้ นานาพันธุ์ ไม้ให้นักท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีลานดินที่กว้างขวางไว้สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ และยังมีบ้านพักรับรอง อาคารสำหรับจัดประชุมสัมมนา พร้อมด้วยเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ อีกครบครัน เช่น ห้องน้ำ ไฟฟ้า ถนนลาดยาง ลานจอดรถ ร้านอาหารเครื่องดื่มไว้ต้อนรับอย่างเต็มที่

น้ำตกลานหม่อมจ้อย

ประวัติความเป็นมาของชื่อน้ำตกลานหม่อมจ้อย

ในปี พ.ศ. ๒๓๘๒ เกิดสงครามกบฏระหว่างไทรบุรี และหัวเมืองภาคใต้ของไทย (พัทลุง นครศรีธรรมราช และสงขลา) เมืองพัทลุงมีเจ้าพระยาพัทลุง (น้อยใหญ่ ณ นคร) เป็นบุตรเจ้าพระยานครน้อย เจ้าเมืองพัทลุงไม่สามารถออกทำศึกได้เพราะขาดกำลัง จึงให้พระปลัด (จ้อย จันทโรวงค์) เป็นแม่ทัพคุมกองทัพอันไปรบเข้าศึกโดยตั้งทัพที่เมืองสตูล ฝ่ายไทยกำลังน้อยกว่าจึงถูกตีพ่ายกลับมา พระปลัด (จ้อย) หนีไม่ทันจึงแสวงทำลอบบายปลอดภัยตัวทำเป็นตายโดยเอาโลหิตมาทาตัว หวังมาลี้คิดว่าแม่ทัพเสียชีวิตแล้ว จึงถอยทัพกลับไป พระปลัดจึงหนีกลับพัทลุงและต่อมาได้รวบรวมกำลังพลใหม่ และได้ยกทัพกลับไปปราบกบฏอีกครั้ง โดยไปตั้งค่ายรับกบฏที่ค่ายทางร่วม ซึ่งเป็นทางร่วมไปเมืองสงขลา พัทลุง และสตูลได้ โดยการทำการค่ายด้วยกล้วยป่า ส่วนพวกกบฏตั้งค่ายอยู่ชิดสตูล และได้แต่งเป็นกองโจรเข้ามาสอดแนมอ้อมมาทางเขาสอยดาวถึงบ้านตะโหมด บ้านท่าชะมวง บ้านป่าบอน ฝ่ายไทย ได้ตีกบฏแตกหนีไป จากการเดินทางปราบกบฏของพระปลัดได้เดินทางมาพักที่น้ำตกในตะโหมดด้วย ซึ่งต่อมาภายหลังชาวบ้านเรียกน้ำตกนี้ว่า “น้ำตกลานหม่อมจ้อย”

๑.๒ น้ำตกท่าช้าง

น้ำตกท่าช้างตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า หมู่ที่ ๙ บ้านป่าพงค์ ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง สภาพโดยทั่วไปของน้ำตกท่าช้างคล้ายน้ำตกลานหม่อมจ้อย คือเป็นธารน้ำที่ไหลผ่านชั้นหินระดับเตี้ย ๆ ไม่เป็นชั้นน้ำตกที่สูงมากนัก แต่เป็นแนวยาวคดโค้งไปตามแนวเขา บางช่วงก็แคบบางช่วงก็เป็นแอ่งน้ำกว้างและลึก บางตอนธารน้ำแยกเป็นสองสายแล้วไหลมาบรรจบกันอีกครั้งหนึ่งที่เบื้องล่างของน้ำตกท่าช้างมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ มากกว่าน้ำตกหม่อมจ้อย เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ค่อยไปกันมากนัก ถนนหนทางที่เข้าไปถึงในน้ำตกเป็นทางลูกรัง ผ่านไปตามสวนยางพาราและสวนผลไม้ของชาวบ้านตะโหมด ธารน้ำตกลานหม่อมจ้อยไหลมารวมกับลำห้วยยวน แล้วออกสู่หมู่บ้าน ชาวบ้านเรียกว่า คลองกง

๑.๓ น้ำตกหินลาด

น้ำตกหินลาดตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า หมู่ที่ ๖ บ้านโหล๊ะจันกระ ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง สภาพโดยทั่วไปของน้ำตกหินลาดคล้ายน้ำตกลานหม่อมจ้อย คือเป็นธารน้ำที่ไหลผ่านชั้นหินระดับเตี้ย ๆ ไม่เป็นชั้นน้ำตกที่สูงมากนัก แต่เป็นแนวยาวคดโค้งไปตามแนวเขา บางช่วงก็แคบบางช่วงก็เป็นแอ่งน้ำกว้างและลึก นักท่องเที่ยวไม่ค่อยไปกันมากนัก ถนนหนทางที่เข้าไปถึงในน้ำตกเป็นทางลูกรัง ผ่านไปตามสวนยางพาราและสวนผลไม้ของชาวบ้านโหล๊ะจันกระ

๑.๔ น้ำตกโตนใต้

น้ำตกโตนใต้ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่า หมู่ที่ ๖ บ้านโหล๊ะจันกระ ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง สภาพโดยทั่วไปของน้ำตกโตนใต้คล้ายน้ำตกหินลาด คือเป็นธารน้ำที่ไหลผ่านชั้นหินระดับเตี้ย ๆ ไม่เป็นชั้นน้ำตกที่สูงมากนัก แต่เป็นแนวยาวคดโค้งไปตามแนวเขา บางช่วงก็แคบบางช่วงก็เป็นแอ่งน้ำกว้างและลึก นักท่องเที่ยวไม่ค่อยไปกันมากนัก ถนนหนทางที่เข้าไปถึงในน้ำตกเป็นทางลูกรัง ผ่านไปตามสวนยางพาราและสวนผลไม้ของชาวบ้านโหล๊ะจันกระ

๒. ลำคลอง

คลองส่วนใหญ่ในตะโหนด เป็นลำน้ำสายสั้นๆ และแคบ ต้นน้ำเกิดจากแนวเทือกเขาบรรทัด ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ไหลผ่านหมู่บ้านใด ก็มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามพื้นที่นั้นๆ ทำให้ลำน้ำแต่ละสายมีชื่อเรียกหลายชื่อ สายน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรกรรมเป็นส่วนสำคัญ ไม่สะดวกในการเดินเรือ บางสายในฤดูแล้งจะแห้งเป็นตอนๆ ลำคลองสายสำคัญมีดังต่อไปนี้

๒.๑ คลองตะโหนด

คลองตะโหนดเกิดจากลำห้วยต่างๆ ในแนวเทือกเขาบรรทัด ด้านทิศใต้ ของบ้านตะโหนด หลังไหลรวมกันเป็นลำน้ำไหลมาตามแนวโคตหินและหุบเขาเป็นน้ำตกลานหม่อมจ้วย ตกลงสู่แอ่งน้ำไหลลงมาสู่ลำคลองตะโหนด เส้นทางที่ลำคลองตะโหนดไหลผ่าน ก็มีพื้นที่บ้านนาสี่อ หมู่ที่ ๑๑ บ้านไร่ตัก บ้านโพธิ์ บ้านโน หมู่ที่ ๔ วัดตะโหนด บ้านออก หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งโพธิ์ หมู่ที่ ๑ ตำบลตะโหนด นอกจากนั้นก็ไหลไปที่ตำบลแม่ขีร์ร่วมกับลำคลองอื่นๆ

๒.๒ คลองกง

คลองกงเกิดจากลำห้วยต่างๆ เช่น ห้วยยวน ห้วยลายอด ห้วยลำตรน ในแนวเทือกเขาบรรทัด ด้านทิศตะวันตกไหลรวมกันเป็นคลองกง ตอนต้นของลำน้ำเป็นน้ำตกท่าช้าง ไหลผ่านพื้นที่ท่าช้าง บ้างคลองกง หมู่ที่ ๔ บ้านโนเปีะ หมู่ที่ ๑๒ บ้านป่าพงค์ หมู่ที่ ๙ บ้านนา บ้านคลองนัย หมู่ที่ ๕ ตำบลตะโหนด ไหลต่อไปรวมกับลำคลองอื่นๆ

๒.๓ คลองหัวช้าง (คลองโหล๊ะหนูน)

คลองหัวช้างเกิดจากลำห้วยต่างๆ คือ ห้วยสม ห้วยไทร ห้วยสม ห้วยพงค์ ห้วยนาง ในแนวเทือกเขาบรรทัดด้านทิศเหนือ ไหลผ่านพื้นที่โหล๊ะหนูน ซึ่งเป็นที่ระหว่างเขาตีนป่า กับเขาหัวช้าง บ้านหัวช้าง หมู่ที่ ๒ ตำบลตะโหนด จากนั้นก็ไหลไปตำบลแม่ขีร์ รวมกับลำคลองอื่นๆ

๒.๔ คลองโหล๊ะจันกระ เกิดจากลำห้วยต่างๆ ในป่าแถบโหล๊ะจันกระ ไหลผ่านบ้านโหล๊ะจันกระ โหล๊ะเหรียญ ควนอินนอโม ควนลอน บ้านด่านโลด แม่ขีร์

๙.๒ ป่าไม้

พื้นที่ป่าและพืชพันธุ์

ป่าถือเป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งรวมของพืชและสัตว์ ที่อยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์กันลึกซึ้ง ลักษณะป่าไม้ในอำเภอตะโหนด จะเป็นป่าเขตร้อน ชนิดป่าดิบชื้น ซึ่งเป็นป่าที่เกิดในบริเวณที่ฝนตกหนักตลอดทั้งปี หรือพื้นที่ที่มีความชุ่มชื้นสูงมาก ลักษณะพื้นที่มีลำห้วยอยู่มาก ต้นไม้มีขนาดใหญ่ และมักจะมีพุ่มช่วยค้ำลำต้นไว้ ตามต้นไม้มีกล้วยไม้และเฟิร์นเกาะ พื้นป่ารกทึบ ด้วยไม้พื้นล่าง ทั้งหวายหมาก ปาล์ม และเถาวัลย์ขนาดใหญ่กว่าป่าอื่นๆ มีชนิดของสัตว์มากที่สุด แต่น่าเสียดายสภาพป่าดิบชื้น ในปัจจุบันเหลืออยู่น้อยมาก

แต่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดยังมีไม้มีค่าหลงเหลืออยู่บ้าง เช่น ไม้หลุมพอ ไม้ตะเคียน ไม้จำปา ไม้ไข่เขียว ไม้รักเขา และหวานชนิดต่างๆ เช่น หวายโสม หวานน้ำ หวายเล็ก ฯลฯ

ป่าชุมชนเขาหัวช้าง ป่าชุมชนแห่งบ้านตะโหนด

ป่าเขาหัวช้าง จึงเป็นป่าหนึ่งที่ชุมชนบ้านตะโหนด มีความรักและหวงแหนที่จะอนุรักษ์และรักษาไว้ ป่าเขาหัวช้างเป็นป่าที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๖๗ (๒๕๐๖) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๐๖ ออกตามวามในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า

พุทธศักราช ๒๕๘๑ รัฐมนตรีกระทรวงเกษตร อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรออกกฎกระทรวงไว้ ดังนี้ ให้ป่าเขาหัวช้าง เขาหลักไก่อ เขาตีนป่า เขาพระในท้องที่ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ภายในแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายกฎกระทรวงนี้เป็นป่าสงวนนี้ ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๖ พลเอกสุจริต จารุเศรณี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร เหตุผลในการประกาศกฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากป่าแห่งนี้มีไม้ยาง ไม้หลุมพอ ไม้กระบอก ไม้ตะเคียนหิน ไม้พิกุล ไม้จันทร์หอม และไม้อื่นๆ ซึ่งเป็นไม้ชนิดดีขึ้นอยู่ในบริเวณมาก มีเนื้อที่ประมาณ ๑๙.๒๐^๒ ก.ม. มีลักษณะเหมาะสมและจำเป็นที่จะต้องสงวนไว้เป็นป่าถาวรตลอดไป เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและการครองชีพของประชาชน อันจะมีประโยชน์มากกว่าที่จะใช้ที่ดินในป่าเพื่อประโยชน์แก่รัฐและประชาชน ต่อมาทางราชการประกาศเป็นป่าโครงการเพื่อการใช้สอยแบบเอนกประสงค์ และเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการชลประทาน เพื่อช่วยเหลือการทำนาในจังหวัดพัทลุง ต่อมาสำนักงานชลประทานที่ ๑๒ ได้รับหนังสือจากอำเภอตะโหมด ขอให้พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านโหล๊ะหนูน (คลองหัวช้าง)

ปัจจุบันป่าเขาหัวช้างยังคงเหลือพื้นที่ป่าสมบูรณ์ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่(รวมพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นภูเขา) เป็นส่วนที่เหลือจากราษฎรบุกรุกเพื่อเป็นพื้นที่ทำการเกษตรและอาศัย ปี ๒๕๓๖ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ป่าผืนนี้ในโซนอีก จำนวน ๑,๑๘๘.๗๕ ไร่ ให้กับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตร(ส.ป.ก.) ซึ่งต่อมาสภาตำบลตะโหมด ได้มีหนังสือขอขยับยั้งการออก ส.ป.ก. ในเขตพื้นที่ป่าสงวนเขาหัวช้าง เพราะเห็นว่าพื้นที่ป่ายังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เห็นสมควรที่จะอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชุมชน ให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันสภากลานวัดตะโหมด ได้ร่วมกับตัวแทนชุมชนในตำบลตะโหมด มีความคิดที่จัดตั้งป่าชุมชนขึ้น โดยเลือกบ้านป่าพงค์ หมู่ที่ ๙ ตำบลตะโหมด เป็นหมู่บ้านแกนนำในการจัดตั้งป่าชุมชน มีคณะกรรมการสภากลานวัดตะโหมดเป็นที่ปรึกษาในการจัดตั้งป่าชุมชนเขาหัวช้าง มีการตั้งคณะกรรมการ กำหนดพื้นที่ดำเนินการ วิธีการดำเนินการ กฎระเบียบปฏิบัติ การศึกษาและสำรวจเส้นทางตามธรรมชาติ ซึ่งป่าชุมชนเขาหัวช้างได้กำหนดพื้นที่ดำเนินการไว้ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่

๙.๓ ภูเขา

สภาพพื้นที่ที่อยู่ติดเทือกเขาบรรทัด ตลอดแนวไปจดเขตแดนจังหวัดตรังและจังหวัดสตูล ทำให้พื้นที่เทศบาลตำบลเขาหัวช้างเป็นภูเขาดินและบางส่วนเป็นภูเขาหิน มีภูเขาที่ติดพื้นที่ตั้งหมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๖ โดยส่วนมากเป็นเส้นทางผ่านไปยังแหล่งท่องเที่ยวขึ้นชื่อของจังหวัดพัทลุงคือเขาเจ็ดยอด

๙.๔ คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์แม้ว่าจะถูกทำลายไปมากจากชาวบ้านบางส่วนที่ไม่เข้าใจ มีการตัดไม้ทำลายป่า เมื่อมีการตัดไม้ทำลายป่าก็จะเป็นสาเหตุสำคัญให้แหล่งน้ำในพื้นที่แห้งลงอย่างเห็นได้ชัด ปริมาณที่เคยมีในห้วย ในลำคลอง ลดลงอย่างมาก ทำให้กลุ่มคนในชุมชนส่วนหนึ่งได้ออกมา ร่วมกันจัดการดูแลรักษาไว้ให้มีความสมบูรณ์ มีการรณรงค์กิจกรรมฟื้นฟูต่าง ๆ มีการปลูกป่าทดแทน มีการสร้างฝายชะลอน้ำในพื้นที่จำนวนมากเพื่อเป็นการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กเยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันดูแลอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นต่อไป และมีหน่วยงานราชการที่เข้ามาร่วมในการจัดการดูแลเพื่อส่งเสริมการทำงานให้มีการมากขึ้น โดยภาพรวมคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายไปมากแต่ก็มีการฟื้นฟูเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายภาครัฐในบางโครงการที่ต้องแลกกับการทำลายทรัพยากรป่าเพื่อที่จะพัฒนาเรื่องเศรษฐกิจให้มีการเจริญเติบโต